

Załącznik do uchwały Nr XXIV/176/13

Rady Gminy Kalinowo

z dnia 12 czerwca 2013 roku

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE KALINOWO NA LATA 2013-2016

I. WSTĘP

Rodzina to podstawowe środowisko, które powinno zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku. Rodzina oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka.

Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloprotymowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd też, założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, kiedy pojawiają się problemy.

Program Wspierania Rodzin Gminy Kalinowo na lata 2013-2016 zwany dalej „Programem” opracowany został w związku z wejściem życie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 135 z późn. zm.).

W myśl w.w ustawy na jednostki samorządu terytorialnego nałożony został obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Zgodnie z art. 176 cytowanej ustawy działania realizowane przez samorząd gminny to:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) kosztów szkoleń dla rodzin wspierających,
 - b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;
- 8) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstałych zaległościach z tytułu nieponoszenia przez rodziców opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, za okres dłuższy niż 12 miesięcy.

Program jest jednocześnie rozwinięciem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kalinowo na lata 2012 – 2020. Działania w ramach Programu wpisują się w jeden z celów strategii tj. zwiększenie bezpieczeństwa i zapobieganie patologiom społecznym

II. DIAGNOZA

Z diagnozy dokonanej na podstawie danych ze sprawozdania rocznego MPiPS-03 za 2012 rok oraz z analizy sytuacji socjalno- bytowej rodzin i osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kalinowie oraz informacji uzyskanych podczas przeprowadzania wywiadów środowiskowych przez pracowników socjalnych wynika, że wiele rodzin boryka się z problemami takimi jak niski poziom

wykształcenia, brak doświadczenia zawodowego, nierozwiązane konflikty, problemy wychowawcze w rodzinie, patologie, powodującymi ich dysfunkcyjność.

Pod opieką Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kalinowie aktualnie znajduje się 415 rodzin. Większość z nich zmaga się z kilkoma problemami jednocześnie, co ilustruje poniższa tabela powodów przyznania pomocy społecznej za 2012 rok.

Tabela 1. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w 2012 roku.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	123	459
Potrzeba ochrony macierzyństwa	38	221
w tym: wielodzietność	22	140
Bezrobocie	316	1146
Niepełnosprawność	18	53
Długotrwała lub ciężka choroba	105	358
Bezradność w sprawach opiekuńczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ogółem w tym:	35	161
rodziny niepełne	15	51
rodziny wielodzietne	14	85
Alkoholizm	8	19
Przemoc w rodzinie	3	11

Jak wynika z powyższego najczęstszym powodem przyznania pomocy jest brak możliwości zatrudnienia. Długotrwałe bezrobocie powoduje szybką degradację ekonomiczną osoby i rodziny. Często objęta tym zjawiskiem jest cała rodzina. Z biegiem czasu rodzina taka traci zdolność przystosowania się do zmieniających się zasad funkcjonowania na rynku. Piętno bezrobocia wpływa nie tylko na bezrobotnych dorosłych, ale także na ich dzieci, które odczuwają własną sytuację materialną jako gorszą, stopniowo zaczynają izolować się. Jest to dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym dziecka. Zawęża się krąg wspólnych zainteresowań rówieśniczych. Zdarza się także, że jednocześnie z odrzuceniem przez rówieśników, z powodu trudnej sytuacji materialnej rodziny, dzieci popadają w sytuacje konfliktowe w

szkole i środowisku lokalnym. Odbija się to wszystko bardzo silnie na podstawach dzieci i młodzieży, na ich zachowaniu oraz wartościowaniu zjawisk i osób. Skutkiem bezrobocia w rodzinie jest także osłabienie autorytetu rodziców. W opinii dzieci, zwłaszcza nastolatków, taka sytuacja jest przejawem braku zaradności, nieumiejętności dostosowania się do nowej rzeczywistości społeczno- ekonomicznej. Powoduje to zachwianie systemu wartości młodego pokolenia i obniżenie w hierarchii takich wartości jak wykształcenie, uczciwa praca, solidarność.

Analizując problemy rodzin zauważa się, że główna forma realizowanej pomocy czyli pomoc finansowa nie rozwiąże kłopotów, jakie nękają rodzinę, gdyż często nie ograniczają się one jedynie do braku odpowiedniej ilości środków finansowych. Często jest to również alkoholizm, przemoc i inne dewiacje, zakłócające zdrowy tryb funkcjonowania rodziny. W związku z tym zwrócić uwagę należy również na edukację rodzinną środowisk zagrożonych dysfunkcjami rodziny. Dzieciństwo to czas bez troski i zabawy. Nie wszystkie dzieci jednak mogą cieszyć się w pełni tym okresem. Dzieje się tak, gdyż ich rodziny nie zaspokajają ich elementarnych potrzeb. Dlatego GOPS w Kalinowie wszystkie dzieci objęte wychowaniem i edukacją od przedszkola do szkoły ponadgimnazjalnej z rodzin, których dochód nie przekracza 150% kryterium dochodowego określonego ustawą o pomocy społecznej, mają możliwość korzystania z dwudaniowych ciepłych posiłków ramach programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. W 2012 r. z nieodpłatnych posiłków korzystało 539 dzieci. Edukacja szkolna w Gminie Kalinowo realizowana 6 szkołach – łącznie 859 uczniów. Opieką Punktów Przedszkolnych w gminie Kalinowo objętych jest 120 dzieci. Ważnym instrumentem polityki edukacyjnej i integracyjnej oraz wyrównywania szans rozwojowych jest edukacja przedszkolna. Dla dzieci, których rozwój przebiega nieharmonijnie lub z opóźnieniem, wychowanie przedszkolne jest szansą na wczesne wspieranie rozwoju w sferze poznawczej, funkcjonalnej i społecznej.

III. ZASOBY:

1. Instytucje i organizacje realizujące zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny oraz inne pełniące funkcje wspierające:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kalinowie;
- 2) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kalinowie;
- 3) Urząd Gminy Kalinowo;
- 4) Punkty Przedszkolne w gminie Kalinowo;
- 5) Zespół Szkół w Pisanicy;
- 6) Szkoła Podstawowa w Kalinowie;
- 7) Gimnazjum w Kalinowie;
- 8) Szkoła Podstawowa Borzymach;
- 9) Szkoła Podstawowa Sypitki;
- 10) Szkoła Podstawowa w Prawdziskach.

2. Instytucje i organizacje z poza terenu gminy Kalinowo:

1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Elku;

2) Powiatowy Urząd Pracy w Elku;

III. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kalinowo do 2020 roku. • Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny. • Aktywna współpraca instytucji działających na rzecz rodziny • Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny • Dobre rozeznanie środowiska lokalnego m.in. przez pracowników służb społecznych • Baza instytucji wspierających rodzinę • Profesjonalna służba pomocy społecznej • Funkcjonowanie placówek służby zdrowia na terenie gminy Kalinowo • Zajęcia pozalekcyjne oferowane przez szkoły • Funkcjonowanie na terenie gminy GOK, WDK, Biblioteki 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki poziom bezrobocia. • Wysoki wskaźnik ubóstwa. • Wysokie koszty utrzymania rodzin • Brak żłobka na terenie gminy • Ograniczanie środków finansowych z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę. • System prawny (zbyt niskie kryterium dochodowe do otrzymania świadczeń socjalnych i świadczeń rodzinnych). • Brak mieszkań chronionych i socjalnych. • Wzrost liczby zadań zleczanych samorządom gminnym. ☐ Brak wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych. • Bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie. • Utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów • Niska świadomość rodziców dotycząca kwestii edukacyjnych i wychowawczych. • Bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. • Brak współdziałania rodziców w zakresie edukacji dzieci. • Brak ośrodków wsparcia rodzin na terenie gminy. • Utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (m.in. prawnik, psycholog itp.). • Brak zainteresowania problematyką rodzin i dzieci przez media.
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Spadek bezrobocia. • Zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych. • Powstanie punktu konsultacyjnego świadczącego m.in. pomoc prawną, psychologiczną. • Współpraca rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu własnych problemów życiowych. • Pozyskiwanie środków zewnętrznych na aktywizację zawodową i społeczną osób w rodzinach zagrożonych wykluczeniem społecznym. 	<ul style="list-style-type: none"> Zanik więzi, tradycji rodzinnych, „pęd życia”. • Wzrost kosztów utrzymania rodzin. • Rozszerzenie zjawisk patologicznych (przemoc, narkomania, alkoholizm, uzależnienia). • Zaniechanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców. • Rozszerzenie kręgów ubóstwa (m.in. wśród osób pracujących). • Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „dziedziczenia biedy”. • Demotywacyjny charakter przyznawania świadczeń społecznych. • Ograniczenie środków finansowych przeznaczonych na

<ul style="list-style-type: none"> • Powołanie asystenta rodziny (pomoc rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. • Funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych 	<ul style="list-style-type: none"> • edukację. • Ograniczanie środków finansowych na podnoszenie kwalifikacji przez specjalistów.
---	---

IV. CELE PROGRAMU:

1. **Cel główny:** Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

2. **Cele szczegółowe:**

1) Wsparcie materialne ubogich rodzin z dziećmi zagrożonych bezradnością;

2) Wspieranie rodzin zagrożonych patologią, rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmocnienie i wyzwalamie zasobów tkwiących w rodzinach;

V. ZADANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU.

1. Cel szczegółowy I: Wsparcie materialne ubogich rodzin z dziećmi zagrożonych bezradnością.

ZADANIA	REALIZATORZY/PARTNERZY	PLANOWANY TERMIN REALIZACJI	EWALUACJA
Świadczenie pomocy społecznej rodzinom, żyjącym w trudnych warunkach materialnych.	GOPS,	2013-2016	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej
Pomoc w dostępie dzieci z rodzin wieloproblemowych do przedszkoli.	GOPS, Urząd Gminy,	2013-2016	Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli
Zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin posiłków w szkole i przedszkolu.	GOPS, Szkoły,	2013-2016	Liczba dzieci korzystających z programu „ Pomoc państwa w zakresie dożywiania”
Pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w artykuły szkolne i podręczniki.	GOPS, Urząd Gminy, Szkoły,	2013-2016	Liczba dzieci korzystających z programu „ Wyprawka szkolna”
Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów i zasiłków szkolnych.	Zespół Obsługi Szkół, Urząd Gminy	2013-2016	Liczba udzielonych stypendiów szkolnych
Współorganizowanie wypoczynku dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin.	GOPS, GOK, Urząd Gminy,	2013-2016	Liczba dzieci biorących udział w koloniach finansowanych ze środków zewnętrznych

Organizacja wypoczynku letniego w formie kolonii z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu	GOPS, GKRPA,	2013-2016	Liczba dzieci biorących udział w koloniach finansowanych ze środków zewnętrznych
Współpraca z instytucjami i organizacjami z poza terenu gminy zajmującymi się pomocą rodzinie.	GOPS, GKRPA, Policja, Szkoły, PCPR, PUP,	2013-2016	Liczba osób, która skorzystała ze wsparcia

2. Cel szczegółowy II: Wspieranie rodzin zagrożonych patologią, rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmocnienie i wyzwalanie zasobów tkwiących w rodzinach.

ZADANIA	REALIZATORZY/PARTNERZY	PLANOWANY TERMIN REALIZACJI	
Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo – wychowawczym polegająca m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo – wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym	GOPS,	2013-2016	Liczba rodzin objętych pracą socjalną
Rozbudowa sieci poradnictwa rodzinnego – poradnictwo psychologiczne i prawne	GOPS, GKRPA, Szkoły,	2013-2016	Liczba osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży.	GOPS, Policja, GOK, Szkoły, GRKPA,	2013-2016	Liczba osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa
Współpraca z asystentem rodziny pracującym na rzecz rodziny w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny.	GOPS	2013-2016	Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny

VI. Sposób kontroli realizacji programu

1. W terminie do dnia 31 marca każdego roku kierownik GOPS sporządza radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.
2. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

PRZEWODNICZĄCY RADY

Mieczysław Głuchowski